

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
катедра країнознавства та туризму

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
катедра географії та менеджменту туризму

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
катедра туристичного бізнесу та країнознавства

Волинський національний університет імені Лесі Українки
катедра туризму та готельного господарства

Луцький національний технічний університет
катедра туризму та готельно-ресторанної справи

Ужгородський національний університет
катедра туризму

Київський національний лінгвістичний університет
катедра психології і туризму

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**
катедра географії

Хмельницький національний університет
катедра туризму та готельно-ресторанної справи

Хмельницька обласна державна адміністрація
департамент науки та освіти

Міністерство туризму Республіки Кіпр

Information and Analytical Services European East Dialogue (IASEED)

Національний заповідник «Замки Тернопілля»
Інститут досліджень діаспори

ЗАМКИ ТА ПАЛАЦИ В ТУРИЗМІ

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції
Київ, 28 листопада 2023 р.

УДК 338.483:728.82](477-87-88)(06)

3-26

Замки та палаци в туризмі: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 28 листопада 2023 р.) – К.: ТОВ «Геопринт», 2023. – 208 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
протокол № 5 від 28 листопада 2023 р.*

Рецензенти:

Король Олександр

доктор географічних наук, професор

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Воловик Володимир

доктор географічних наук, професор

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ISBN 978-617-674-064-3

Збірка матеріалів конференції містить його програму та результати студіювань науковців, педагогів, аспірантів і студентів різних регіональних центрів, а також практиків туризму. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання замків та палаців як музейних інституцій, інновацій як засобу популяризації замків і палаців, вітчизняного та зарубіжного досвіду промоції замків і палаців, інвестиційного потенціалу замків та палаців України, стану, потенціалу, викликів та реагування замкового туризму в Україні та світі, розвитку туристської інфраструктури на основі замково-палацових комплексів, замкового туризму як навчальної дисципліни в закладах вищої освіти України та зарубіжжя, втрат замкового туризму через воєнні дії та їхні наслідки (вітчизняний і зарубіжний досвід), ризик-менеджменту в замковому туризмі, ролі PR та реклами в організації замкових і палацових турів, етноксогогенного потенціалу замкового туризму, присутності замків та палаців в гуманітарному проєкті «Місця пам'яті на мапі України»

© Винниченко І., упорядкування, 2023

Гапоненко Г., Євтушенко О., Шамара І. ЗАМКОВИЙ ТУРИЗМ ЯК ОДИН ІЗ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	144
Машіка Г. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАМКОВОГО ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКИЙ ОБЛАСТІ.....	147
Пеняк П. ОБОРОННІ СПОРУДИ ЗАКАРПАТТЯ НА «СОЛЯНОМУ ШЛЯХУ» ЯК ТУРИСТИЧНА АТРАКЦІЯ.....	150
Дарчик М., Смирнов І., Цуй Д. ВТРАЧЕНА ФОРТЕЦЯ: ДОЛЯ КИЄВО-ПОДІЛЬСЬКОЇ ФОРТЕЦІ ТА ЇЇ СУЧАСНЕ ВИКОРИСТАННЯ В ТУРИЗМІ.....	152
Гуда А. ОБОРОННІ ЗАМКИ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВА ВОЄННО-ІСТОРИЧНОГО ТУРИЗМУ.....	156

Розвиток туристської інфраструктури на основі замково-палацових комплексів

Борисова О., Степанець І., Гринюк Д. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ САДИБНОЇ АРХІТЕКТУРИ ПОЛТАВЩИНИ ТА САДИБНІ КОМПЛЕКСИ ГАДЯЧЧИНИ XVIII-XIX СТ.	158
Мойсей С., Смирнов І. ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ДЛЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ НА ПРИКЛАДІ ЗАМКУ СВ. ПЕТРА (ТУРЕЧЧИНА)...	160
Матвійчук Л., Смалъ Б., Панасюк А. ПРОЕКТНИЙ ПІДХІД В РОЗВИТКУ ЗАМКОВОГО ТУРИЗМУ НА ПОЛЬСЬКО- УКРАЇНСЬКОМУ ПРИКОРДОННІ.....	164
Буличева Т., Гринюк Т. ПАМ'ЯТКА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ ЯК СВІДЧЕННЯ ВАЖЛИВОСТІ ОБ'ЄКТІВ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У ТУРИСТИЧНІЙ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ СТОЛИЦІ (НА ПРИКЛАДІ ОСОБНЯКА Є.В. ІВАНИЦЬКОГО).....	167
Бартошак В., Фурка Л. ІННОВАЦІЙНЕ ВИКОРИСТАННЯ СИДОРІВСЬКОГО ЗАМКУ В ТУРИСТИЧНО- ЕКСКУРСІЙНИХ ЦІЛЯХ.....	172

Втрати замкового туризму через військові дії та їхні наслідки: вітчизняний і зарубіжний досвід

Бучко Ж. ВТРАТИ ЗАМКОВОГО ТА ПАЛАЦОВОГО ТУРИЗМУ В РЕЗУЛЬТАТІ ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ.....	175
--	-----

Розвиток туристської інфраструктури на основі замково-палацових комплексів

Борисова Оксана, Степанець Інна, Гринюк Діана

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ САДИБНОЇ АРХІТЕКТУРИ ПОЛТАВЩИНИ ТА САДИБНІ КОМПЛЕКСИ ГАДЯЧЧИНИ XVIII-XIX СТ.

Серед багатьох напрямків сучасного вітчизняного туризму саме замковий, безсумнівно, являється одним з пріоритетних. Багата архітектурна спадщина різних історичних епох, підвищений інтерес суспільства — бажання уявити та пізнати культурне середовище, у якому формувався український народ — саме те, що обґрунтовує популярність зазначеного напрямку. Замки польських та угорських феодалів Західної України, залишки турецьких фортець, численні церкви, монастирі, панські палаци та маєтки — сучасне підґрунтя вітчизняного замкового туризму.

Садибні комплекси Полтавщини являють собою зразки класичної архітектури XVIII-XIX століть, яка відображає як суспільно-політичні, так і соціально економічні відносини, що виникли на цій території в результаті її державної належності російській імперії протягом зазначеного часу, та сприяли появі різних типів садибних утворень [3].

Садибні комплекси – це частина багатой спадщини української культури. Вони є пам'ятками архітектури, що мають історичне значення. Зазвичай, такі споруди мають багату історію, пов'язану з родинами, які їх збудували, та подіями, що відбувалися на їхній території. До найбільш відомих класичних палацово-паркових комплексів Полтавщини, активно залучених в орбіту туристичної діяльності неодмінно відносять палац Закревських (село Березова Рудка), садиба Котляревської-Родзянко (село Вишняки), реконструйована садиба Гоголів – Яновських (село Гоголеве), садиба Муравйових-Апостолів (село Хомутець).

Зокрема, двір Закревських у Березовій Рудці на Полтавщині споруджено наприкінці XVIII - у першій половині XIX століття Григорієм Закревським, сином Йосипа, патріарха родини. Йосип Закревський, генеральний бунчужний війська Запорізького, придбав маєток у 1752 році від нащадків гетьмана Івана Скоропадського. Його дружина була сестрою гетьмана Кирила Розумовського, завдяки чому цей рід отримав спадок.

Закревські перебували у садибі близько півтора століття. Григорій Закревський виконував важливу посаду маршалка Київського намісництва, що

включало одинадцять повітів. Тому маєток став місцем не лише для нього, але й для дворянських зібрань. Садиба почала будуватися Григорієм Закревським у південній та східній частині Березової Рудки. Пізніше її розвитком займалися його сини, а завершив спорудження Платон Закревський. Основою садиби був двоповерховий мурований палац у класичному стилі, який пізніше згорів. У 1838 році на його місці був зведений новий двоповерховий палац у стилі необароко. Його архітектором був Євген Червінський, учень відомого К. Тона. За історичними даними, у 1843-1847 роках у братів Закревських часто гостював український поет Тарас Шевченко.

Садиба, що розташована у Вишняках, була зведена у 1805 році гадяцьким полковником Р. Пламенцом за проектом архітектора М. Львова. Її архітектурний ансамбль представлений овальним залом, завершеним куполом із низьким шпилем. Видно дерев'яний балкон-терасу, що опирається на масивні кам'яні стовпи, розташовану над головним входом. Нині садиба відома як помістя Родзянко-Котляревської, яка стала останньою власницею Вишняків. У будівлі передбачено підземний секретний хід, що з'єднує її зі сусідньою церквою. Колись у навколишній зоні двоповерхового класицистичного будинку, розташованого на схилі до річки Хорол, розташовувався чудовий парк і фруктовий сад. Садиба Котляревських також славиться своїм гостем у 1845 році - Тарасом Шевченком. Про це свідчить пам'ятна дошка на фасаді будівлі. Наразі, вона тепер є територією інтернату для інвалідів і не доступна для загального відвідування [1].

Не менш цікаві, але маловідомі зразки садибної архітектури XVIII-XIX століть знаходяться на території Гадяцького краю в межах Миргородського району, який, внаслідок гармонійного поєднання та співіснування природної краси та багатой історико-культурної спадщини сміливо можна назвати регіоном — музеєм, регіоном — заповідником.

Дворянські садиби Гадяччини представлені, в першу чергу, палацом колишньої садиби Масюкових (1805-й — 1807-й рік). Цей цегляний, прямокутний у плані, одноповерховий садибний будинок із центральною двоповерховою частиною в стилі раннього класицизму. Він був побудований у селі Бобрик головою повітового дворянства, поміщиком Семеном Масюковим, відповідно до його статусу. Беручи до уваги той факт, що споруда є зразком садибного будівництва України XIX століття, постановою колишньої ради міністрів УРСР від 24.08.1963р. № 970, її було взято під охорону держави. Нині в будинку розташовується Бобрицька загальноосвітня школа 1-го — 3-го ступенів, функціонує краєзнавчий музей села [2].

В селі Веприк зберігся прототип садиби Масюкова, що була зазначена вище. Це садибний будинок, зведений у 1800 — 1805-му роках, власником села — Семеном Масюковим у стилі раннього класицизму. Добре збережена,

цегляна, прямокутна в плані, симетрична, з двоповерховою центральною частиною та одноповерховими боковими крилами, садиба сьогодні належить професійному аграрному лицю села Веприк. Слід зазначити, що Веприк – батьківщина видатного вченого, конструктора бронетехніки, ядерної та термоядерної зброї, генерал-лейтенанта М.Л. Духова, який розпочинав свою трудову діяльність як завідуючий хатою-читальнею саме в садибі Масюкова.

В центрі села Максимівка розташована садиба Кривошеїна. Добре збережена, одноповерхова, прямокутна в плані цегляна споруда на досить високому цоколі, прикрашена 6 колонами тосканського ордену, сьогодні використовується як сільську сільський клуб та частково сільська амбулаторія. Саме про неї можна сказати, що в її атмосфері органічно перепліталися господарські турботи, багатолюдні свята, інтелектуальні вечори, збиралися бібліотеки передових видань того часу. Це є традиційною ознакою часу, оскільки, її власник Аполлон Константинович Кривошеїн – видатний державний діяч, високопосадовець, у 1893 р. призначений міністром шляхів сполучень. Саме завдяки його старанням розпочалося будівництво залізниці, що поєднала між собою Лохвицю та Лебедин.

Очевидним є той факт, що садибні комплекси Гадяччини — це особливий світ історії, архітектури, видатних постатей того часу. Залучення їх до туристичної діяльності неодмінно буде сприяти формуванню генетичної пам'яті, національної ідеї, консолідації суспільства навколо охорони культурної спадщини різних часів, означенню символів, які дозволять формувати туристичний бренд території та поширювати інформацію в світі.

1. Борисова О.В. Перспективи залучення історико-культурних ресурсів Гадяцького району у туристичну галузь Полтавщини // Економіка, управління, інновації. – 2015. - N2 (14). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_2_5
2. Гринюк Д.Ю., Степанець І.О., Борисова О.В. Туристичне краєзнавство: Гадяч та його околиці: навч. посіб. – К.: ВПУ «Київський Університет», 2023. – 111 с.
3. Шевченко Л.С. Історичні передумови розвитку палацово-паркового будівництва на Полтавщині у XVIII-XIX ст.ст. // АЛЛУ. – 2002. - N1. – С. 39-41.

Мойсей Сергій, Смирнов Ігор

ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ДЛЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ НА ПРИКЛАДІ ЗАМКУ СВ. ПЕТРА (ТУРЕЧЧИНА)

Тези присвячено дослідженню такої історичної пам'ятки, як замок св. Петра (твердиня Мальтійського ордену), що знаходиться в турецькому місті Бодрум і позитивно впливає на туристичний імідж Туреччини, адже розповідає світові про історію країни, а це робить країну привабливою для іноземних туристів. Зазначено кроки, що можуть зробити цей туристичний об'єкт ще

Наукова література

Сакральне та туризм: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 28 квітня 2023 р.) – К.:ТОВ «Геопринт»,2023. – 208 с.

Упорядник І.Винниченко

За зміст, орфографію та стилістику тексту, а також за порушення авторських прав відповідальними є автори публікацій

Збірка матеріалів конференції містить його програму та результати студіювань науковців, педагогів, аспірантів і студентів різних регіональних центрів, а також практиків туризму. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання замків та палаців як музейних інституцій, інновацій як засобу популяризації замків і палаців, вітчизняного та зарубіжного досвіду промоції замків і палаців, інвестиційного потенціалу замків та палаців України, стану, потенціалу, викликів та реагування замкового туризму в Україні та світі, розвитку туристської інфраструктури на основі замково-палацових комплексів, замкового туризму як навчальної дисципліни в закладах вищої освіти України та зарубіжжя, втрат замкового туризму через воєнні дії та їхні наслідки (вітчизняний і зарубіжний досвід), ризик-менеджменту в замковому туризмі, ролі PR та реклами в організації замкових і палацових турів, етнокзогенного потенціалу замкового туризму, присутності замків та палаців в гуманітарному проєкті «Місця пам'яті на мапі України»

Формат 60x84/16
Друк цифровий. Папір офсетний

ТОВ "Геопринт"
Україна, 03150 м. Київ, вул. Велика Васильківська, 69
e-mail zakaz@geoprint.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 7203 від 02.12.2020 р.